

Eesti kohtunik Euroopa Liidu superkohtunikuna

Ph.D. Carri Ginter

Tartu Ülikooli Euroopa õiguse dotsent

Advokaadibüroo Sorainen partner, vandeadvokaat

Alus eelotsuse küsimiseks ELTL artikkel 267

EL Kohtu ja liikmesriigi kohtu vahekorra:

- eelotsuse küsimisel ei ole liikmesriigi kohus ja EL Kohus mitte hierarhilises suhtes, vaid nad on koostööpartnerid, kes oma panuse kaudu leiavad probleemile lahenduse
- EL Kohus selgitab EL õigust eesmärgiga tagada selle õige kohaldamine liikmesriikide kohtute poolt.

Eelotsusetaotlus on vastuvõetav, kui:

- liikmesriigi kohus peab eelotsuseküsimuse vastust oluliseks kohtuasja lahendamisel ja on vajalikkust põhjendanud
- vaidlus peab sisaldama probleemi, mis tõusetub EL õiguse mitmetimõistetavusest.

Eelotsusetaotlus ei ole vastuvõetav, kui

CILFIT kriteeriumid:

- EL õiguse tõlgendamine ei ole vajalik põhikohtuasja lahendamiseks
- *Acte éclairé* (sarnane küsimus on juba varasemalt lahendatud)
- *Acte clair* (EL õiguse korrektne tõlgendamine on ilmselge ja selleks ei ole vaja EL kohtu otsust)

Lisaks, ei ole vastuvõetav, kui (Eugen Schmidberger C-112/00):

- küsimusega otsitakse EL Kohtu juhiseid EL õiguse kohaldamiseks, aga mitte tõlgendamiseks
- eelotsusetaotlus puudutab põhikohtuasja faktiküsimusi
- vaidlus on poolte poolt fabritseeritud eesmärgiga saada EL Kohtu tõlgendust EL õiguse kohta
- vastuse kõnealusele küsimusele võib selgelt tuletada olemasolevast kohtupraktikast
- kohus ei vasta ka sellistele küsimustele, mis on formuleeritud nii segaselt, et Euroopa Kohus ei saa neile anda mõistlikku juriidilist vastust
- faktid on liiga segased selleks, et Euroopa Kohus saaks võtta õiguslikku seisukohta

Probleemid vastuvõetavusega:

- liikmesriigi kohtunikud peavad EL Kohtu otsustega väga hästi kursis olema, et otsustada *acte éclairé* üle
- *Acte clair* eeldab, et liikmesriigi kohtunikud suudaksid lugeda EL õigust erinevates keeltes ja otsida vastuseid teiste liikmesriikide kohtulahenditest ning tunneksid EL õiguse tagamaad (miks on mingi akt vastuvõetud)

Millal eelotsusetaotlus esitada:

- niipea kui on selge, et EL õiguse tõlgendus on vajalik kohtuasja lahendamiseks (Maakohus? Ringkonnakohus? Riigikohus?)
- kui menetlus on jõudnud staadiumisse, kus vaidluse faktiline ja õiguslik kontekst on selge (vajadus faktilise olukorra tuvastamiseks võib selguda alles pärast eelotsust?)
- maa- ja ringkonnakohus võib esitada, Riigikohus peab esitama kui olemas EL element (maakohus läheb Riigikohtu vastu kui viimane ei esita, aga oleks vaja?)

Vorminõuded:

- võib esitada igas vormis, mida lubab siseriiklik menetlusõigus
- peab sisaldama kogu vajaminevat informatsiooni EL Kohtul vastuse andmise võimaldamiseks
- peab olema sõnastatud lihtsalt ja selgelt ilma liigsete detailideta
- max 10 lk on tavaliselt piisav
- peab faktilisest ja õiguslikust olukorrast andma täieliku ülevaate
- eelotsuse küsimused ise peavad olema sõnastatud eraldi põhitekstist, nad peavad olema lihtsalt mõistetavad

EL kohtu vastus:

- siseriiklik kohus peab seda arvestama EL õiguse kohaldamisel (kuidas täpselt?)
- omab tagasiulatuvat jõudu EL õiguse tõlgendamise osas (kohtuasjade taasavamine?)

Ebakorrektse eelotsusetaotluse esitamise tagajärjed:

- õiguskindluse kadumine EL õiguse küsimustes

Eelotsuse mitteküsimise tagajärjed:

- komisjon algatab rikkumismenetluse (Rootsi rikkumismenetlus 2003/2161)
- riigivastutus (Köbler C-224/01)
- haldusakti uuesti läbivaatamise kohustus
- tagajärjed põhiseaduses ja EIÕKonv-s (Saksa BVerfG)